

МЕТОДОЛОГИЈА ПРОУЧАВАЊА АНТИЧКЕ ИСТОРИЈЕ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов: -

Циљ предмета: Продубљивање стечених знања о општој методологији истраживања и техникама научног рада. Упознавање студената са методолошким специфичностима истраживања тема из античке историје. Развијање рационалног, критичког и на научним резултатима утемељеног мишљења о прошлости.

Исход предмета: Стечено знање о методологији истраживања античке историје и обученост за самостално критичко промишљање догађаја, процеса и појава из прошлости.

Садржај предмета

Теоријска настава – Предавања – излагања о суштини и смислу историјског истраживања, основним истраживачким етапама, специфичностима разноврсних историјских извора, односно њихове критике, те проблемима приликом истраживања тема из различитих области људског живота у прошлости (политичке, друштвене, привредне...). Указивање на специфичности савремених приступа проучавању прошлости, значај интердисциплинарности приликом анализе и интерпретације историјских догађаја, појава и процеса.

Практична настава, вежбе – анализа историјских извора, те дискусија о одабраним историјским текстовима са нагласком на специфичности методолошког приступа аутора.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе)

1. Mirjana Gross, *Suvremena historiografija: korijeni, postignuća, traganja*, Zagreb 1996.
2. Рихард ван Дилмен (ур.), *Историја: лексикон појмова*, Београд 2010.
3. Piter Berk, *Istorija i društvena teorija*, Beograd 2002.
4. Drago Roksanđić (ur.), *Uvod u komparativnu historiju*, Zagreb 2004.
5. Питер Берк, *Основи културне историје*, Београд 2010.
6. Пол Томпсон, *Глас прошлости: усмена историја*, Београд 2012.
7. Ј. Кока, *О историјској науци: огледи*, Београд 1994.
8. Miriam Dobson, Benjamin Ziemann (eds.), *Reading Primary Sources: the interpretation of texts from nineteenth- and twentieth-century history*, Routledge, London – New York 2008.
9. Miles Fairburn, *Social History: Problems, Strategies and Methods*, Macmillan Press, London 1999.
10. Li Kuba, Džon Koking, *Metodologija izrade naučnog teksta: kako se piše u društvenim naukama*, Podgorica 2003.

МЕТОДОЛОГИЈА ПРОУЧАВАЊА СРЕДЊОВЕКОВНЕ ИСТОРИЈЕ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов: -

Циљ предмета: Продубљивање стечених знања о општој методологији истраживања и техникама научног рада. Упознавање студената са методолошким специфичностима истраживања тема из средњовековне историје. Развијање рационалног, критичког и на научним резултатима утемељеног мишљења о прошлости.

Исход предмета: Стечено знање о методологији истраживања средњовековне историје и обученост за самостално критичко промишљање догађаја, процеса и појава из прошлости.

Садржај предмета

Теоријска настава – Предавања – излагања о суштини и смислу историјског истраживања, основним истраживачким етапама, специфичностима разноврсних историјских извора, односно њихове критике, те проблемима приликом истраживања тема из различитих области људског живота у прошлости (политичке, друштвене, привредне...). Указивање на специфичности савремених приступа проучавању прошлости, значај интердисциплинарности приликом анализе и интерпретације историјских догађаја, појава и процеса.

Практична настава, вежбе – анализа историјских извора, те дискусија о одабраним историјским текстовима са нагласком на специфичности методолошког приступа аутора.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе)

1. Mirjana Gross, *Suvremena historiografija: korijeni, postignuća, traganja*, Zagreb 1996.
2. Рихард ван Дилмен (ур.), *Историја: лексикон појмова*, Београд 2010.
3. Piter Berk, *Istorija i društvena teorija*, Beograd 2002.
4. Drago Roksanđić (ur.), *Uvod u komparativnu historiju*, Zagreb 2004.
5. Питер Берк, *Основи културне историје*, Београд 2010.
6. Пол Томпсон, *Глас прошлости: усмена историја*, Београд 2012.
7. Ј. Кока, *О историјској науци: огледи*, Београд 1994.
8. Miriam Dobson, Benjamin Ziemann (eds.), *Reading Primary Sources: the interpretation of texts from nineteenth- and twentieth-century history*, Routledge, London – New York 2008.
9. Miles Fairburn, *Social History: Problems, Strategies and Methods*, Macmillan Press, London 1999.
10. Li Kuba, Džon Koking, *Metodologija izrade naučnog teksta: kako se piše u društvenim naukama*, Podgorica 2003.

МЕТОДОЛОГИЈА ПРОУЧАВАЊА МОДЕРНЕ ИСТОРИЈЕ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов: -

Циљ предмета: Продубљивање стечених знања о општој методологији истраживања и техникама научног рада. Упознавање студената са методолошким специфичностима истраживања тема из модерне историје. Развијање рационалног, критичког и на научним резултатима утемељеног мишљења о прошлости.

Исход предмета: Стечено знање о методологији истраживања историје модерног доба и обученост за самостално критичко промишљање догађаја, процеса и појава из прошлости.

Садржај предмета

Теоријска настава – Предавања – излагања о суштини и смислу историјског истраживања, основним истраживачким етапама, специфичностима разноврсних историјских извора, односно њихове критике, те проблемима приликом истраживања тема из различитих области људског живота у прошлости (политичке, друштвене, привредне...). Указивање на специфичности савремених приступа проучавању прошлости, значај интердисциплинарности приликом анализе и интерпретације историјских догађаја, појава и процеса.

Практична настава, вежбе – анализа историјских извора, те дискусија о одабраним историјским текстовима са нагласком на специфичности методолошког приступа аутора.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе)

1. Mirjana Gross, *Suvremena historiografija: korijeni, postignuća, traganja*, Zagreb 1996.
2. Рихард ван Дилмен (ур.), *Историја: лексикон појмова*, Београд 2010.
3. Piter Berk, *Istorija i društvena teorija*, Beograd 2002.
4. Drago Roksandić (ur.), *Uvod u komparativnu historiju*, Zagreb 2004.
5. Питер Берк, *Основи културне историје*, Београд 2010.
6. Пол Томпсон, *Глас прошлости: усмена историја*, Београд 2012.
7. Ј. Кока, *О историјској науци: огледи*, Београд 1994.
8. Miriam Dobson, Benjamin Ziemann (eds.), *Reading Primary Sources: the interpretation of texts from nineteenth- and twentieth-century history*, Routledge, London – New York 2008.
9. Miles Fairburn, *Social History: Problems, Strategies and Methods*, Macmillan Press, London 1999.
10. Li Kuba, Džon Koking, *Metodologija izrade naučnog teksta: kako se piše u društvenim naukama*, Podgorica 2003.

Археологија идентитета

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов: -

Циљ предмета: Стицање знања за самостално изучавање идентитета различитих социјалних категорија у прошлости, на основу резултата археолошких и антрополошких истраживања.

Исход предмета: Усвојена знања из теоријско-методолошких оквира концепта идентитета и могућности његове употребе.

Садржај предмета

Теоријска настава – Процес настанка различитих врста друштвених група на основу теорије идентитета у археологији: етничке, регионалне, месне, професионалне, родне, религијске, старосне, сексуалне итд. Разматрање традиционалних приступа који су колективне идентитете разумевали као статичне и тешко променљиве. Упознавање са савременим погледима који наглашавају њихов несталан и променљив карактер. Изучавање начина формирања, одржавања, истицања и промена идентитета. Како су људска друштва неодвојиво везана за употребу различитих врста артефаката, посебно место се даје проблему употребе покретних и непокретних археолошких налаза у функцији тумачења идентитета у прошлости. Сагледавање архитектуре, организације простора, погребних пракси, одеће, накита, оружја итд., као својеврсних израза припадности различитим групама.

Практична настава, вежбе, Други облици наставе, Студијски истраживачки рад – Анализа одабраних примера археолошких ситуација и налаза који на најбољи начин илуструју основна теоријска становишта. Израда и презентација самосталних радова студената.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе)

1. М. Џонсон, *Археолошка теорија*, Београд 2009.
2. В. Манојловић Николић, *Из средњовековне археологије*, Београд 2012.
3. В. Olsen, *Od predmeta do teksta*, Beograd 2002, 159–200.
4. А. Палавестра, *Културни контексти археологије*, Београд 2011, 229–261.
5. М. Díaz-Andreu, S.J. Lucy, S. Babić & D.N. Edwards, *The Archaeology of Identity*, London and New York 2005.
6. S. Babić, *Prošlost kao Drugi – Drugi kao prošlost*, Etnoantropološki problem god. 5/2, Beograd, 2010, 259-268.
7. S. Babić, *Arheologija i etnicitet*, Etnoantropološki problem god. 5 sv. 1, Beograd, 2010, 137–149.

Археологија античког империјализма

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов:

Циљ предмета: Стицање увида у питања империјализма и различитих видова политичке, економске и културне доминације у античком периоду, на основу археолошке и историјске грађе.

Исход предмета: Усвојена знања о различитим врстама доминације у античком периоду. Савладани теоријско-методолошки поступци за самостално истраживање различитих облика античког империјализма.

Садржај предмета

Теоријска настава – Феномен империјализма у античком периоду. Значај археолошких налаза за сагледавање живота ширих друштвених слојева античког света, као и популација које су живе на маргинама писменог Средоземља. Социјални, економски и културни процеси и промене, узроковани утицајима друштвено-политичких система из периода класичног раздобља Грчке, хеленизма и римског империјалног поретка. Историјски извори и археолошка грађа у функцији разумевања и тумачења античких империјалистичких поредака. Активна улога материјалних артикулација друштвених процеса у контекстима империјализма, постојање разноврсних и сложених интеркултурних односа, искустава и реакција на империјалистичка стремљења.

Практична настава, вежбе, Други облици наставе, Студијски истраживачки рад – Анализа одабраних примера историјских извора, археолошких ситуација и налаза који на најбољи начин илуструју основна теоријска становишта. Израда и презентација самосталних радова студената.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе)

1. *Antropologija antike*, priredio: S. Babić, Beograd 2007.
2. A. Tarfa, *Ekumenski imperijalizam*, Filozofska istraživanja 29/1, Zagreb 2009, 75-88.
3. E. H. Cline, M.W. Graham, *Ancient Empires*, Cambridge 2011.
4. С. Бабић, *Грци и други*, Београд 2008.
5. З. Кузмановић, *Концепт хеленизма – идеолошке импликације*, Годишњак за друштвену историју 15, Београд 2008, 57-77.
6. V. D. Mihajlović, *Gordijev interpretativni čvor*, Етноантрополошки проблеми 6 (3), Београд 2011, 679–698.
7. V. D. Mihajlović, *Koncept romanizacije u arheologiji*, Етноантрополошки проблеми 7 (3), Београд 2012, 709–729.

АНТИЧКА РЕЛИГИЈА И МИТОЛОГИЈА У НАСТАВИ КЛАСИЧНИХ ЈЕЗИКА И ИСТОРИЈЕ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов: -

Циљ предмета: Обрада митолошких прича, увиђање слојева мита, њихова историјска, социолошка и антрополошка анализа, тумачење и разумевање функције култова и верских обреда различитих античких цивилизација у настави класичних језика, али и других предмета, нпр. књижевности, ликовне уметности и историје.

Исход предмета: Оспособљавање кандидата за разумевање култних и обредних радњи, тумачење мита и функције религије у уџбеницима и приручницима који се користе у настави класичних језика и историје.

Садржај предмета

Теоријска настава – Свака цивилизација која се проучава у настави историје, као и у настави класичних језика, има своје митове и религијске обреде. Будући да у основи сваке античке цивилизације стоји култ и религијски обред, њихово тумачење је неопходно за разумевање свакодневног, приватног и јавног живота култура античких народа. Кандидат проширује своја знања из митологије и религије стечена на основним-академским студијама у археолошким, историјским и језичким предметима, како би у настави класичних језика или историје био оспособљен да објасни смисао античких митова и религијских култова.

Практична настава, вежбе – Читање и анализа историјских извора везаних за антички мит и религију. Анализа текстова и реченица школских уџбеника и приручника везаних за античку религију и митологију.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе):

1. Р. Грејвс, *Грчки митови*, Београд 1990.
2. М. Н. Ђурић, *Историја хеленске књижевности*, Београд 1972
3. М. Н. Ђурић, *Историја хеленске етике*, Београд 1974.
4. А. Курт, *Стари Исток I и II*, Београд 2004.
5. Д. Срејовић, А. Цермановић, *Речник грчке и римске митологије*, Београд 2004.
6. Ж. Димезил, *Archaic Roman religion : with an appendix on the religion of the Etruscans*, Чикаго, 1970.
7. Џ. Фрејзер, *Златна градна*, Београд 1977 .
8. Ж. Одри, *Индоевропљани*, Ср. Карловци 1990.
9. Уџбеници класичних језика и историје за средњу школу
10. Одабрана античка дела о митовима и култовима

АНТИЧКА ГРЧКА У ИЗВОРИМА И ИСТОРИОГРАФИЈИ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов: -

Циљ предмета: Циљ је да се код студента, на основу проверених научних сазнања, развије критички смисао за разумевање и тумачење темељних историјских процеса, структура и обележја историје античке Грчке.

Исход предмета: Продубљивање стеченог знања и оспособљавање студента за самостално истраживање и примену стечених знања из историје античке Грчке уз коришћење историјских извора као основе истраживања у формирање критичког мишљења студента.

Садржај предмета

Теоријска настава – Предмет обухвата тумачење, коришћење и интерпретацију историјских извора и обучавање за самостално излагање просторног, хронолошког и језичко-етничких оквира античке Грчке у процесу настанка историографског дела. На предмету се излажу и обрађују историјски извори и антички аутори за период античке Грчке.

Практична настава, вежбе – Читање, критичко промишљање у тумачењу резултата научних истраживања различитих аспеката историје античке Грчке. Презентација семинарских радова студената.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе):

1. М. Н. Ђурић, *Историја хеленске књижевности*, Београд 1996.
2. I. M. Tronski, *Povijest antičke književnosti*, Zagreb 1951.
3. И. Јордовић, *Стари Грци. Портрет једног народа*, Београд 2011.
4. К. Марицки Гађански, *Грчка историја*, део I (скрипта), Нови Сад 1984, 1987.
5. *Стара Грчка*, у редакцији В. В. Струвеа и Д. П. Калистова, Сарајево 1959.
6. Џ. Бјури, Р. Мигс, *Историја Грчке I и II*, Београд 2008.
7. А.-М. Битен, *Стара Грчка*, Београд 2010.
8. *Античка Грчка*, Кембриџ илустрована историја, приредио: П. Картлиц, Нови Сад 2007.
9. *Оксфордска историја грчког и хеленистичког света*, приредили: Џ. Бордман, Џ. Грифин, О. Мари, Београд 1999.
10. Дела античких писаца у преводу.

СТАРИ РИМ У ИЗВОРИМА И ИСТОРИОГРАФИЈИ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов: -

Циљ предмета: Циљ је да се код студента, на основу проверених научних сазнања, развије критички смисао за разумевање и тумачење темељних историјских процеса, структура и обележја историје старог Рима.

Исход предмета: Продубљивање стеченог знања и оспособљавање студента за самостално истраживање и примену стечених знања из историје старог Рима уз коришћење историјских извора као основе истраживања у формирање критичког мишљења студента.

Садржај предмета

Теоријска настава – Предмет обухвата тумачење, коришћење и интерпретацију историјских извора и обучавање за самостално излагање просторног, хронолошког и језичко-етничких оквира старог Рима у процесу настанка историографског дела. На предмету се излажу и обрађују историјски извори и антички аутори за период старог Рима.

Практична настава, вежбе – Читање, критичко промишљање у тумачењу резултата научних истраживања различитих аспеката историје старог Рима. Презентација семинарских радова студената.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе):

1. М. Будимир, М. Флашар, *Преглед римске књижевности. De auctoribus romanis*, Београд 1963.
2. Н. А. Машкин, *Историја старог Рима*, Београд 1978.
3. М. Мирковић, *Римска држава под краљевима и у доба републике (753. – 27. пре Хр.). Историја и институције*, Београд 2002.
4. Ж.-Н. Робер, *Стари Рим*, Београд 2009.
5. М. Мирковић, *Римска држава у доба принципата и домината (27. пре. Хр. – 337. н. е.). Од Августа до Константина*, Београд 2003.
6. *Оксфордска историја римског света*, приредили: Џ. Бордман, Џ. Грифин, О. Мари, Београд 1999.
7. С. Мичел, *Историја позног римског царства 284-641*, Београд 2010.
8. М. Ростовцев, *Историја старог света. Грчка. Рим*, предговор: К. Марицки Гађански, Нови Сад 1974.
9. Дела античких писаца у преводу.

АНТИЧКА ПРОШЛОСТ У НАСТАВИ ИСТОРИЈЕ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов: -

Циљ предмета: Упознавање студената са античком прошлошћу у уџбеницима историје током XIX и XX века.

Исход предмета: Усвајање знања о античкој прошлости у уџбеницима историје и методолошко оспособљавање студената за самостално истраживање и примену стечених знања.

Садржај предмета

Теоријска настава – излагање о античкој прошлости у уџбеницима историје и промене у наставним плановима и програмима током XIX и XX века. Проучавање развоја историјско-методолошких принципа израде уџбеника и промене у садржајима уџбеника које су засноване на резултатима савремених истраживања из области класичних наука.

Практична настава, вежбе – Упознавање са уџбеницима историје и проучавање методолошких принципа израде уџбеника.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе):

1. А. Митровић, *Пропитивање Клио*, Београд 1996.
2. И. Ђурић, *Историја – прибежиште или путоказ*, Сарајево 1990.
3. А. Хелер, *Теорија историје*, 1984.
4. Ч. Попов, *О историји и историчарима*, Сремски Карловци – Нови Сад 1999.
5. К. Christ, *Neue Profile der Alten Geschichte*, Darmstadt 1990.
6. С. Бошков, *Уџбеници античке историје у српским школама у 19. веку*, Антика и савремени свет, Зборника радова са међународног научног скупа, Ср. Карловци – Ср. Митровица – Београд 2007, стр. 21-34.
7. Уџбеници историје

ИСТОРИЈА СРЕДЊОВЕКОВНЕ КУЛТУРЕ И ДРУШТВА

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов: -

Циљ предмета: Стицање општих и стручних знања утемељених на провереним достигнућима савремене историографске науке о историји средњовековне културе и друштва. Развијање критичког мишљења и мултиперспективног приступа у разумевању темељних историјских процеса и структура.

Исход предмета: Усвајање општих знања и развијање способности да се најважнији догађаји, појаве и процеси који су обележили бивствовање средњовековног друштва и култура на тлу Европе, Медитерана, Азије и Африке у средњем веку могу идентификовати, интерактивно тумачити у односу на тоталитет опште историје и применити у складу са нормама методологије историографске науке. Коришћење савремених информатичких медија и средстава у проучавању историје.

Садржај предмета

Теоријска настава – Предавања о развоју друштвених, материјалних и стваралачких структура европских и ваневропских друштава средњег века. Историја развоја социјалних односа, материјалних, духовних и стваралачких основа средњовековног друштва, државних заједница и култура. Однос духовне и материјалне, профане и сакралне сфере друштва, њихове структуре и манифестациони облици у историјском времену и простору. Културно наслеђе средњег века у савременом друштву.

Практична настава, вежбе – Обрада и анализа стручне литературе извора; семинарска читања, прикази реферата и активна расправа о изворима и одабраној литератури.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе):

1. Žak Le Gof, *Srednjovekovna civilizacija Zapadne Evrope*, Beograd, 1974.
2. *Rani srednji vek, uobličavanje evropske kulture*, grupa autora, ured. David Talbot Rice, Beograd 1976.
3. Žorž Dibi, *Vreme katedrala*, Sremski Karlovci-Noví Sad, 2007.
4. *Човек средњег века*, приредио Жак Ле Гоф, Београд 2007.
5. Stivn Ransimen, *Vizantijska civilizacija*, Beograd 1964.
6. Luj Breje, *Vizantijska civilizacija*, Beograd 1976.
7. Mark Bloch, *Feudalno društvo*, Zagreb, 1958.
8. Frensis Kont, *Sloveni, nastanak i razvoj slovenskih civilizacija u Evropi (VI-XIII vek)*, I-II, Beograd 1989.
9. Filip Hiti, *Istorija Arapa*, Sarajevo, 1967, 1983.
10. *Оксфордсак истрија ислама*, приредио Џон Л. Еспозито, Београд 2002.

СРЕДЊОВЕКОВНИ ВЛАДАРИ И ДРЖАВЕ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов: -

Циљ предмета: Стицање општих и стручних знања утемељених на провереним достигнућима савремене историографске науке о политичкој историји средњег века. Развијање критичког мишљења и мултиперспективног приступа у разумевању темељних историјских процеса и структура.

Исход предмета: Усвајање општих знања и развијање способности да се најважнији догађаји, појаве и процеси који су обележили политички развој средњовековних држава на тлу Европе, Медитерана, Азије и Африке у средњем веку могу идентификовати, интерактивно тумачити у односу на тоталитет опште историје и применити у складу са нормама методологије историографске науке. Коришћење савремених информатичких медија и средстава у проучавању историје.

Садржај предмета

Теоријска настава – Предавања о политичкој, друштвеној, привредној и културној историји средњовековних држава и регија у периоду владавине конкретних владара. Биографски присуп у проучавању и сагледавању опште историје средњег века. Истраживање корелације између историјских личности и историјске епохе. Владарске династије и њихови истакнути представници који су владали европским, медитеранским, азијским и афричким земљама током средњег века. Организација и структура власти у средњовековним државама. Институције царства, монархије и слободних градова-држава. Верске организације и световна власт. Међународни односи у средњем веку.

Практична настава, вежбе – Обрада и анализа стручне литературе извора; семинарска читања, прикази реферата и активна расправа о изворима и одабраној литератури.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе):

1. Г. Острогорски, *Историја Византије*, Београд 1959 (и новија издања).
2. Д. Оболенски, *Византијски комонвелт*, Београд, 1996.
3. С. Пеинтер, *Историја средњег века (284-1500)*, Београд – Бања Лука 1997.
4. А. Д. Удаљцов – Ј. А. Космински О. Л. Ванштајн, *Историја средњег века*, I, Београд 1950.
5. Е. Пероа - Р. Дусе - А. Латреј, *Историја Француске*, I, Београд 1961.
6. А. L. Morton, *Istorija Engleske*, Sarajevo, 1955.
7. Ф. Дворник, *Словени у европској историји и цивилизацији*, Београд 2001.
8. В. D: Grekov, *Kijevska Rusija*; М. Brandt, *Ruske zemlje od XII st. do Ivana Groznog*, Zagreb 1962.
9. П. Рокаи - З. Ђере - Т. Пал - А. Касаш, *Историја Мађара*, Београд 2002.
10. F. Hiti, *Istorija Arapa*, Sarajevo, 1967, 1983.

ЕВРОПСКИ ВЛАДАРИ И ДИНАСТИЈЕ ОД XVI ДО XVIII ВЕКА

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов: -

Циљ предмета: Стицање нових и продубљивање стечених знања о историјату и генеалогiji значајних владарских породица и биографијама познатих европских владара у раздобљу од XVI до XVIII века. Развијање способности да се најважнији догађаји, појаве, проблеми и процеси из историје владарских породица у Европи у датом хронолошком раздобљу самостално идентификују, описују и тумаче у складу са резултатима савремених историографских истраживања.

Исход предмета: Знања о историјату и генеалогiji значајних владарских породица и биографијама познатих европских владара у раздобљу од XVI до XVIII века.

Садржај предмета

Теоријска настава – Упознавање са основним појмовима, периодизацијом, литературом; владари и династије у Шпанији и Португалији; Хабзбурговци, Хоенцолерни и владарске куће појединих немачких земаља; династије Валоа и Бурбон; последњи Рјуриковићи и Романови у Русији; Тјудори, Стјуарти и Хановеранци у Енглеској; скандинавске земље.

Практична настава, вежбе – Читање, критичко промишљање у тумачењу резултата научних истраживања различитих аспеката историје владарских породица и биографија истакнутих европских владара у датом хронолошком раздобљу. Презентација домаћих и семинарских радова студената.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе):

1. P. K. Monod, *The Power of Kings Monachy and Religion in Europe 1589-1715*, Yale University Press 1999.
2. D. McGuigan-D. Gies, *Familie Habsburg. 1273-1918*, Frankfurt-Berlin 1996.
3. R. J. Knecht, *The Valois. Kings of France 1328-1589*, Лондон 2004.
4. H. H. Rowen, *The Princes of Orange. The Stadholders in the Dutch Republic*, Cambridge University Press, 1988.
5. W. Neugebauer, *Die Hohenzollern*, 1-2, Stuttgart 2004.
6. M. Ashley, *Mammoth Book of British Kings and Queens*, London 1999.

МЕЂУНАРОДНИ ОДНОСИ У ЕВРОПИ (1701-1763)

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов: -

Циљ предмета: Стицање знања о историји међународних односа у Европи од почетка Рата за шпанско наслеђе до краја седмогодишњег рата: међудржавним односима и спољнополитичким концепцијама, борби за превласт у Европи и колонијама

Исход предмета: Знања о историји међународних односа у Европи од 1701. до 1763. године; способност да се најважнији догађаји, појаве, проблеми и процеси из историје Европе у датом хронолошком раздобљу самостално идентификују, описују и тумаче у складу са резултатима савремених историографских истраживања.

Садржај предмета

Теоријска настава – Упознавање са периодизацијом, основним појмовима, литературом; Рат за шпанско наслеђе (1701-1714) и крај превласти Француске у Западној Европи; Рат за Аустријско наслеђе (1740-48) јачање Пруске и нова прерасподела снага у Европи; Седмогодишњи рат (1756-63) и прерасподела власти у колонијама.

Практична настава, вежбе – Читање, критичко промишљање, и тумачење резултата научних истраживања различитих аспеката историје Европе у датом хронолошком раздобљу. Презентација домаћих и семинарских радова студената.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе):

1. Вил и Ариел Дјурант, *Доба Луја XIV, историја европске цивилизације у доба Паскала, Молијера, Кромвела, Милтона, Петра Великог, Њутна и Спинозе, 1648-1715*, Београд 2002.
2. Вил и Ариел Дјурант, *Доба Волтера: Историја цивилизације западне Европе од 1715. до 1756, са посебним нагласком на сукоб између религије и филозофије*, Београд 2003.
3. Michael Hochedlinger, *Austria's Wars of Emergence 1683-1797*, London 2003.
4. William Fowler, *Empires at war, The Seven Years' War and the Struggle for North America 1754-1763*, Vancouver 2005.
5. Gerhard Ritter, *Friedrich der Grosse*, Heilderberg 1954.
6. Victor Lucien Tapie, *Maria Theresia : die Kaiserin und ihr Reich* [2. Aufl.], Graz [etc.] 1989
7. Гертруд Фусенегер, *Марија Терезија*, Загреб 1981.

ИСТОРИЈА БАЛКАНА У НОВОМ ВЕКУ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов: -

Циљ предмета: стицање нових и продубљивање стечених знања о најважнијим догађајима, појавама, процесима и личностима историје Балкана и балканских народа у новом веку. Стицање знања о међусобним историјским, економским и културним односима балканских народа са средњеевропским народима. Развијање критичког мишљења и мултиперспективног приступа у самосталном интерпретирању сложених политичких, демографских и културних појава посматраног историјског простора.

Исход предмета: способност да се најважнији догађаји, појаве, процеси, и личности из историје Балкана и балканских народа самостално идентификују, опишу и тумаче у складу са резултатима савремених историографских истраживања. Упознавање са културом и специфичностима Балкана као историјско-географске области. Стечено знање о најважнијим историјским појавама, догађајима и процесима из области државноправне, политичке, друштвене, економске и културне историје Балкана, засновано на резултатима савремених научних истраживања. Стицање знања и вештина које ће дипломираним студентима олакшати запошљавање у школству, научним и културним установама, у делатности електронских и штампаних медија као и у доношењу одговорних одлука у друштвеним и политичким организацијама и установама.

Садржај предмета

Теоријска настава – појам Балкана. Опште георафске и демографске одлике посматране области. Географска и временска обухватност предмета, релевантна стручна литература. Кратак приказ настанка и развоја Османске империје до 1521. Османска освајања на Балкану. Државно и друштвено уређење Османске империје до XVIII века. Државно-правни, економски и социјални положај балканских народа од XV до XVIII века. Везе балканских народа са народима Средње Европе: миграције, ратови и трговина. Национални препороди балканских народа. Историја Грка, Бугара, Румуна, Албанаца и Македоније у дугом деветнаестом веку. Први светски рат и балкански народи. Територијалне промене на Балканском полуострву до 1918. г. Културне прилике и промене у културној оријентацији Балканских народа.

Практична настава, вежбе – читање, критичко промишљање и развијање мултиперспективног приступа у тумачењу релевантних историјских извора и литературе у вези са историјом балканских народа.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе):

1. L. Stavrijanos, *Balkan posle 1453. godine*, Beograd 2005.
2. R. Mantran, *Istorija Osmanskog carstva*, Beograd 2002.
3. P. Клог, *Историја модерне Грчке*, Београд 2002.
4. M. Todorova, *Imaginarni balkan*, Beograd 1999.
5. P. S. Fichtner, *Terror and Toleration: The Habsburg Empire Confronts Islam, 1526-1850*, London 2008.
6. J. Cvijić, *Balkansko poluostrvo i južnoslovenske zemlje. Osnovi antropogeografije*, I-II, Beograd 1966.
7. С. Пириватрић (уредник), *Историја Бугарске*, Београд 2008.
8. Њ. Ђувара, *Кратка историја Румуна за младе*, Нови Сад 2004.
9. П. Бартл, *Албанци*, Београд 2001.
10. B. Anderson, *Nacija: zamišljena zajednica. Razmatranja o porijeklu i širenju nacionalizma*, Zagreb 1991.

ВЕРСКИ И ПОЛИТИЧКИ ПОКРЕТИ У ХАБЗБУРШКОЈ МОНАРХИЈИ (1526-1790)

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов: -

Циљ предмета: Циљ предмета је да се код студената развије способност да се најважнији догађаји, појаве, проблеми и личности из историје народа Средње Европе у периоду 1526-1790. самостално идентификују, опишу и тумаче у складу са резултатима савремених историографских истраживања.

Циљ наставе је такође, да се студенти оспособе, да на основу усвојених научних метода и сазнања стечених у вези са сложеним и слојевитим догађајима из прошлости, заузму рационалан, критичан и објективан став у односу на збивања у савременом свету.

Исход предмета: Продубљивање стеченог знања и стицање нових сазнања из области историје народа у Средњој Европи. Стицање способности препознавања и објашњења веза између верских, друштвених и политичких појава. Упознавање са најмаркантнијим појавама и личностима верске и политичке историје народа Средње Европе у раном новом веку. Стицање знања које ће дипломираним студентима олакшати запошљавање у школству, научним и културним установама, у делатности електронских и штампаних медија као и у доношењу одговорних одлука у друштвеним и политичким организацијама и установама.

Садржај предмета

Теоријска настава – Ширење реформације у земљама Хабзбуршке монархије. Политички елементи ширења реформације. Последице ширења реформације у култури. Контрареформација и њене политичке и културне последице. Централизације управе над земљама и покрајинама Хабзбуршке монархије, апсолутизам. Отпори политици рекатолизације, централизације и завођења апсолутистичке владавине. Објашњење статуса католика, протестанта, унијата, Јевреја и православног становништва Хабзбуршке монархије као и њихових политичких захтева. Унијађење. Питање верске толеранције.

Практична настава, вежбе – читање, критичко промишљање и развијање мултиперспективног приступа у тумачењу релевантних историјских извора и литературе у вези са верским и политичким покретима у Хабзбуршкој Монархији.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе):

1. Ж. Делимо, *Настанак и учвршћење реформације*, Сремски Карловци, Нови Сад 1998.
2. D. G. McGuigan, *The Habsburgs*, New York 1966.
3. R. A. Kann, *A History of the Habsburg Empire, 1526–1918*, University of California Press 1974.
4. C. W. Ingrao, *Sacrum Imperium: das Reich und Osterreich 996-1806*, Cambridge 2000.
5. Н. Самарџић, *Карло V*, Београд 2005.
6. П. Рокаи, З. Ђере, Т. Пал, А. Касаш, *Историја Мађара*, Београд 2002.
7. R. Gamble, *Calvinism in Switzerland, Germany, and Hungary*, New York 1992.
8. Z. Ács, *A nemzetiségek a történeti Magyarországon*, Budapest 1996.
9. V. Tomek, *Povijest Kraljevine Češke*, Zagreb 1899.
10. R. J. W. Evans, *The Making of the Habsburg Monarchy, 1550–1700*, Oxford University Press 1984.

КУЛТУРНИ И ПОЛИТИЧКИ ПОКРЕТИ У ХАБЗБУРШКОЈ МОНАРХИЈИ (1790-1918)

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов: -

Циљ предмета: Циљ предмета је да се код студената развије способност да се најважнији догађаји, појаве, проблеми и личности из историје народа Хабзбуршке Монархије самостално идентификују, опишу и тумаче у складу са резултатима савремених историографских истраживања. Циљ наставе је такође, да се студенти оспособе, да на основу научних метода и сазнања стечених у вези са сложеним и слојевитим догађајима из прошлости, заузму рационалан, критичан и објективан став у односу на збивања у савременом свету.

Исход предмета: Продубљивање стеченог знања и стицање нових сазнања из области историје народа Хабзбуршке Монархије. Стицање способности препознавања и објашњења веза између верских, друштвених и политичких појава. Упознавање са најмаркантнијим појавама и личностима културне и политичке историје народа Хабзбуршке Монархије током 1790-1918. Стицање знања које ће дипломираним студентима олакшати запошљавање у школству, научним и културним установама, у делатности електронских и штампаних медија као и у доношењу одговорних одлука у друштвеним и политичким организацијама и установама.

Садржај предмета

Теоријска настава – Просвећени апсолутизам у Хабзбуршкој Монархији. Почети националних препорода народа Хабзбуршке монархије. Ратови са Француском. Демографски и економски односи. Либерализам. Развој националне књижевности, школства, позоришта и журналистике. Настајање националних културних, друштвених и политичких организација. Културни и политички програми народа Аустријске царевине. Либерално-грађанска револуција и национални односи 1848/1849. године; револуције у аустријским покрајинама, Мађарској, Италији и Чешкој; аустро-мађарска нагодба; економске, културне и политичке карактеристике доба дуализма, спољна и унутрашња политика Аустро-Угарске. Узроци распада Аустро-Угарске.

Практична настава, вежбе – читање, критичко промишљање и развијање мултиперспективног приступа у тумачењу релевантних историјских извора и литературе у вези са културним и политичким покретима у Хабзбуршкој Монархији.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе):

1. A. J. P. Tejlor, *Хабзбуршка монархија*, Београд 2001.
2. Е. Хобсбаум, *Нације и национализам од 1780: програм, мит, стварност*, Београд 1996.
3. B. Anderson, *Nacija: zamišljena zajednica. Razazmatranja o porijeklu i širenju nacionalizma*, Zagreb 1990.
4. G. Fuseneger, *Marija Terezija*, Beograd 2003.
5. Ж.-П. Блед, *Франц Јозеф*, Бања Лука 1998.
6. *Културно-политички покрети народа Хабзбуршке монархије у 19. веку*, Нови Сад 1983.
7. Gy. Szekfű (уредник), *A magyarság és a szlávok*, Budapest 2002.
8. G.G. Kemény, *A magyar nemzetiségi kérdés története. I deo: A nemzetiségi kérdés törvények és tervezetek tükrében 1790-1918*, Budapest 1947.
9. R. A. Kann, *A Study in Austrian Intellectual History: From Late Baroque to Romanticism*, New York 1973.
10. R. A. Kann, *The Multinational Empire: nationalism and national reforming the Habsburg monarchy : 1848-1918. Vol. 1, Empire and Nationalities*, New York, 1964, Vol.2 *Empire Reform*, New York 1964.

ИСТОРИЈА РУСИЈЕ (XVI-XVIII ВЕК)

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов:

Циљ предмета: Стицање нових и продубљивање стечених знања о различитим аспектима (друштвеном, политичком, економском, културном итд.) историје Русије од XVI до XVIII века. Развијање критичког мишљења и мултиперспективног приступа у самосталном интерпретирању резултата научних истраживања политичког, друштвеног, економског и културног аспекта историје Русије од XVI до XVIII века.

Исход предмета: Способност да се најважнији догађаји, појаве, проблеми и процеси из историје Русије од XVI до XVIII века самостално идентификују, опишу и тумаче у складу са резултатима савремених историографских истраживања.

Садржај предмета

Теоријска настава – Излагања о историјским предусловима, контексту, субјектима, чиниоцима и најважнијим догађајима значајним за историју историје Русије од XVI до XVIII века. Ту спадају: период смутног времена, после нестанка Рјуриковича, доласка Романова на власт. Формулисање државне идеје нове Русије и идеја о Москви као трећем Риму, учвршћење централне власти у Русији, сукоб традиционалистичких и прозападних струја око политичке али и религијско-културне оријентације руског друштва, реформе петровске епохе и епохе Катарине Велике. Русија као Империја на европској сцени.

Практична настава, вежбе – Читање историјских извора и литературе и њихово критичко промишљање, презентација домаћих радова студената.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе):

1. Р. Miljukov, Š. Senjobos, L. Ezenman, *Istorija Rusije*, Zagreb 2009.
2. Џ. Билингтон, *Икона и Секира, историја руске културе*, једно тумачење, Београд 1988.
3. Д. Оболенски, *Историја Русије*, Београд 2003.
4. А. Н. Сахаров, *История России, с древнейших времен до начала XXI века*, Москва 2005.

Велика француска револуција

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов:

Циљ предмета: Стицање нових и продубљивање стечених знања о различитим аспектима (друштвеном, политичком, економском, културном итд.) историје Велике француске револуције (1789-1799). Развијање критичког мишљења и мултиперспективног приступа у самосталном интерпретирању резултата научних истраживања политичког, друштвеног, економског и културног аспекта историје Велике француске револуције (1789-1799).

Исход предмета: Способност да се најважнији догађаји, појаве, проблеми и процеси из историје Велике француске револуције (1789-1799.) самостално идентификују, опишу и тумаче у складу са резултатима савремених историографских истраживања.

Садржај предмета

Теоријска настава – Излагања о историјским предусловима, контексту, субјектима, чиниоцима и најважнијим догађајима значајним за историју Велике француске револуције (1789-1799). Ту спадају: Историографија и спорови око периодизације Велике француске револуције, Стари режим, политичка филозофија просветитељства, скупштина нотабла и Државних сталежа, почетак револуције – пад Бастиље, револуционарни устав, прва република, конвент, политичке партије жирондинци и јакобинци, термидорски конвент, Директоријуми, француско душтво у време револуције, уметност, свакодневица.

Практична настава, вежбе – Читање историјских извора и литературе и њихово критичко промишљање, презентација домаћих радова студената.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе):

1. Čedomir Popov, *Građanska Evropa (1770-1871)*, knj. I, Matica srpska, Novi Sad 1989
2. Albert Sobul, *Francuska revolucija*, Zagreb 1990.
3. Франсоа Фире, *Критички речник француске револуције*, Нови Сад 1996.
4. Албер. Матјез, *Француска револуција*, Београд 1948.

ПОЛИТИЧКЕ ИДЕОЛОГИЈЕ XX ВЕКА

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов:

Циљ предмета: Упознавање студената с најважнијим идеологијама XX века, фашизмом и социјализмом; процесима формирања, развоја, основним идејама, теоријским утемељењима и историјској пракси. Развијање критичког мишљења и мултиперспективног приступа у самосталном интерпретирању резултата научних истраживања.

Исход предмета: Способност да се најважније историјске појаве, догађаји и процеси самостално описују и тумаче на основу резултата савремених научних истраживања и критичке анализе историјских извора и литературе.

Садржај предмета

Теоријска настава – Идеје и идеологије, покушај дефиниције и одређења појмова, изми, либерализам, конзервативизам, национализам, религијски фундаментализам. Дефиниција фашизма, фашизам у ужем и ширем смислу, протофашизам, корени и порекло. Еволуција и компоненте фашистичке идеологије, нација и раса, историја расизма и антисемитизма у Европи. Фашизам и друштво, преиспитивање појма тоталитаризма. Посебан осврт на две основне варијанте, италијански фашизам и немачки националсоцијализам, сличности и разлике, идеологија у пракси, трансформација и развој. Остале варијанте фашизма, неофашизам.

Развој социјалистичке мисли, анархизам, теорија марксизма, социјализам и комунизам, појмовно одређење, сличности и разлике, историјат. Стаљинизам и идеја комунизма у једној земљи, европска левица, изазов фашизма. Социјализам као интелектуални изазов епохе, француска и европска левица, социјалдемократија, еврокомунизам. Социјализам, од еманципације до диктатуре, интелектуални отпор источно-европске интелигенције. Комунизам као утопија, сумрак идеологије, социјализам у XXI веку.

Практична настава, вежбе – Читање историјских извора и литературе и њихово критичко промишљање, презентација домаћих радова студената.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе):

1. Endru Hejvud, *Političke ideologije*, Beograd 2005
2. Андреј Митровић, *Фашизам и нацизам*, Београд 2009
3. Ernst Nolte, *Fašizam u svojoj epohi*, Beograd 1990
4. Kevin Passmore, *Fašizam*, Sarajevo 2004
5. Fransoa Fire, *Prošlost jedne iluzije: komunizam u dvadesetom veku*, Beograd 1997
6. Stanley Payne, *A History of Fascism 1914-1945*, London 1995
7. P. Davies, D. Lynch, *The Routledge Companion to Fascism and the Far Right*, London 2002
8. Roger Griffin, *The Nature of Fascism*, London 1991
9. Michael Newman, *Socialism. A Very Short Introduction*, Oxford 2005
10. Eric Hobsbawm, *How to Change the World. Reflections on Marx and Marxism*, London 2011

ИСТОРИЈА РЕВОЛУЦИЈА У XX ВЕКУ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов:

Циљ предмета: Упознавање студената с најважнијим револуционарним покретима XX века, процесима формирања, развоја, основним идејама, теоријским утемељењима и историјској пракси. Развијање критичког мишљења и мултиперспективног приступа у самосталном интерпретирању резултата научних истраживања.

Исход предмета: Способност да се најважније историјске појаве, догађаји и процеси самостално описују и тумаче на основу резултата савремених научних истраживања и критичке анализе историјских извора и литературе.

Садржај предмета

Теоријска настава – Двадесети век је не само век два светска рата, већ и век револуција. У типологији револуција у XX веку истичу се два периода: 1. Револуције на крају Првог светског рата и 2. Револуције после Другог светског рата у време национално-ослободилачких покрета. У првом периоду ће бити обрађене револуције у Русији, Мађарској и Немачкој, са освртом на грађански рат у Шпанији, где долази до судара идеологија, фашизма и марксизма. Оно што руским бољшевицима није пошло за руком да учине преко Коминтерне између два светска рата, да створе оквир за светску револуцију, успело је делом после Другог светског рата, када до револуционарних промена долази у Кини, на Куби, Источној Европи, Латинској Америци, афричким земљама и Вијетнаму. Међутим, већ крајем 80-их година, са изузетком Кине и Кубе, долази до слома марксистичке идеологије, која је била упориште за револуционарне покрете XX века.

Практична настава, вежбе – Читање историјских извора и литературе и њихово критичко промишљање, презентација домаћих радова студената.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе):

1. Grupa autora, *Istorija revolucija XX veka*, tom. I-IV, Beograd 1970.
2. Sava Živanov, *Crveni oktobar. Oktobarska revolucija*, Beograd 2012.
3. Od Arne Vestad, *Globalni Hladni rat*, Beograd 2008.
4. Дмитриј Волкогонов, *Лењин. Политички портрет*. Том. I-II, Београд 1997.
5. Isaac Deutcher, *Staljin. Politička biografija*, Zagreb 1977.

НАУКА О ПРОШЛОСТИ И ИСТОРИЈСКА СВЕСТ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов: -

Циљ предмета: Упознавање студената са процесима обликовања историјске свести (ненаучне и научне) и развијање критичког и на научним резултатима утемељеног мишљења о прошлости, значајног за обликовање научне и рационалне историјске свести.

Исход предмета: Стечено знање о процесима обликовања историјске свести и обученост за самостално критичко промишљање догађаја, процеса и појава из прошлости.

Садржај предмета

Теоријска настава – Излагања о темама значајним за научно обликовање историјске свести: прошлост и историја, критичка историографија, колективно памћење, култура сећања, историја и теорија, историја и идеологија, историја и мит, епистемолошки правци у историографији, историцизам у друштвеним наукама, наративна и проблемска историографија, објективност и ангажована историографија, историјски ревизионизам, историографија и историчар.

Практична настава, вежбе – анализа и критичко промишљање одабране литературе, писање реферата о одабраним историографским делима.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе)

1. Andrej Mitrović, *Raspravljanja sa Klio: o istoriji, istorijskoj svesti i historiografiji*, Sarajevo 1991.
2. Andrej Mitrović, *Klio pred iskušenjima i raspravljanja sa Klio*, Beograd 2001.
3. Agnes Heler, *Teorija istorije*, Beograd 1984.
4. Todor Kuljić, *Kultura sećanja: teorijska objašnjenja upotrebe prošlosti*, Beograd 2006.
5. Todor Kuljić, *Prevladavanje prošlosti: uzroci i pravci promene slike istorije krajem XX veka*, Beograd 2002.
6. Olga Manojlović Pintar (ur.), *Istorija i sećanje: studije istorijske svesti*, Beograd 2006.
7. Робин Џ. Колингвуд, *Идеја историје*, Београд 2003.
8. Piter Berk, *Istorija i društvena teorija*, Beograd 2002.
9. Франсоа Фире, *Радионица историје*, Сремски Карловци – Нови Сад 1994.
10. Мирослав Јовановић, Радивој Радић, *Криза историје: српска историографија и друштвени изазови краја 20. и почетка 21. века*, Београд 2009.

ВЛАСИ У СРЕДЊЕМ ВЕКУ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов: -

Циљ предмета: Циљ наставе је разумевање привредне и друштвене организације влашког становништва на територији српских земаља у средњем веку. Стицање знања о етничким групама старобалканском становништва у средњем веку, посебно о номадским пастирима Власима. Детаљно се анализирају историјски извори на основу којих се формирају сазнања о овом становништву.

Исход предмета: Стицање знања о старобалканском становништву и односу тог становништва са староседеоцима.

Садржај предмета

Теоријска настава – Проучавање економског, друштвеног, културног и политичког положаја влашког становништва у српским земљама. Остаци романизованих староседелаца на Балкану. Формирање Влаха као посебне друштвене и правне категорије која се разликовала од „себра” земљорадника. Влашки катун. Власи на манастирским поседима. Влашка друштвена структура: старешине-кнезови, челници и примићури. Власи вао поносници и добри познавоци путева, између Приморја и унутрашњости Балкана.

Практична настава, вежбе – Обрада и анализа историјских извора, наративног и дипломатичког порекла.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе)

1. М. Благојевић, *Планине и пашњаци у средњовековној Србији (XIII-XIV век)*, ИГ 2-3 (1966), 68-84.
2. К. Јиречек, *Власи и Мавровласи у дубровачким споменицима*, Зборник КЈ I, Београд 1959, 193-204.
3. Б. Храбак, *Разграничавање катуна и стварање групе катуна односно племена у некадашњој Црној Гори (XIII-XV век)*, Предмет и метод изучавања територијалних заједница у Југославији, Титоград 1981, 181-201.
4. *Лексикон српског средњег века*, приредили С. Ћирковић и Раде Михаљчић, Београд 1999.

Дубровник и Србија - дипломатичко наслеђе

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов: -

Циљ предмета: Политички и економски односи Дубровника и Србије током средњег века били су изузетно интензивни. Економски успон Дубровника проистекао је из развоја односа са Србијом. Снажење централне власти у Србији проистекло је из економског развоја кога су у Србији иницирали Дубровчани. Карактер ових вез најбоље се може сагледати проучавањем документације архива у Дубровнику. Будући да Дубровачки архив садржи неупоредиво најбогатију грађу за српски с редњи век, неопходно је подробно упознавање са његовим најважнијим фондовима и са специфичним врстама извора проистеклим из рада дубровачких државних надлештава. Познавањем докумената овог архива стичу се знања и вештине о раду с карактеристичним изворима и то путем савлађивања одговарајуће техничке терминологије, разумевања, тумачења и примене у извођењу закључака. Поређење с другим врстама извора, предности и ограничења.

Исход предмета: Стицање знања о односима Србије и Дубровника и познавање дипломатичке грађе о тој проблематици.

Садржај предмета

Теоријска настава – Постепено формирање политичких и привредних односа Дубровника и српских средњовековних држава. Дипломатичка грађа о тим односима. Латинитет срењовековног Дубровника. Наративни односи о међусобним односима српских земаља и Дубровника.

Практична настава, вежбе – Обрада и анализа историјских извора - наративног и дипломатичког порекла.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе)

1. С. Станојевић, *Историја српског народа у средњем веку. О Изворима*, Београд 1937.
2. Ј. Гелчић, *Дубровачки архив*, ГЗМ 22 (1910) 537-588.
3. В. Форетић, *Дубровачки архив у средњем вијеку*, *Анали ХИД* 6-7 (1957-1959) 315-335.
4. Ј. Тадић, *Писма и упутства Дубровачке републике*, Београд 1935.
5. А. Веселиновић, *Дубровачко Мало веће о Србији*, Београд 1997.

ПОВЕЉЕ СРПСКИХ СРЕДЊОВЕКОВНИХ МАНАСТИРА

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов: -

Циљ предмета: Циљ наставе је упознавање студената са историјским изворима на којима почивају наша сазнања о српској средњовековној историји и обука за практични рад на њима. Наглашава се неопходност познавања повеља за разумевање привредне и друштвене историје српских земаља у средњем веку.

Исход предмета: Стицање знања о повељама српских средњовековних манастира. Стицање знања о раду са манастирским повељама и њиховом значају за проучавање средњовековне српске историје.

Садржај предмета

Теоријска настава – За реконструкцију доба развијеног феудализма у српским земљама средњег века, повеље су најпоузданији и најзначајнији извор. Дипломатичка анализа повеља основ Српске средњовековне канцеларије. Узори у византијским исправама. Садржина повеља, посебно владарских даровница манастирима. Сазнања о организацији црквеног властелинства, начину привређивања, пољопривредним културама, обради земљишта, ратарским производима. Даровнице најпознатијих задужбина српских владара. Повеље као ризница за историјску топографију. Делови повеље и специфичности српских канцеларија.

Практична настава, вежбе – Обрада и анализа историјских извора наративног и дипломатичког порекла.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе)

1. С. Марјановић-Душанић, *Владарска идеологија Немањића-Дипломатичка студија*, Београд 1997.
2. А. Соловјев, *О потреби издавања српског дипломатара*, ИЧ 4 (1954), 43-69.
3. F. Miklosich, *Monumenta Serbica spectancia historiam Serbiae, Bosnae, Ragusii*, Vienne 1858.
4. *Лексикон српског средњег века*, приредили С. Ћирковић и Раде Михаљчић, Београд 1999.
5. Младеновић А, *Повеље кнеза Лазара*, Београд, 2003.
6. *Зборник средњовековних ћирилских повеља и писама Србије, Босне и Дубровника*, књ. 1, 1186-1321, приредили В. Мошин, С. Ћирковић, Д. Синдик,, Београд 2011.

СЕОБА СРБА У РУСКО ЦАРСТВО У XVIII ВЕКУ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов: -

Циљ предмета: Упознавање студената са главним токовима српске политичке историје на територији Хабзбуршке монархије, кроз идеју сеобе Срба у Руско царство. Циљ је сагледавање формирања насеобина српских исељеника из Хабзбуршке монархије у Русију Романова. Поменуте насеобине имале су своје специфичности и положај на територији данашње Украјине, што је значајно због сагледавања положаја Срба у Русији и односа Монархије и Русије према српском народу.

Исход предмета: овладавање знањима из српске историје у Хабзбуршкој монархији и Русији током XVIII века, са посебним освртом на миграционе процесе.

Садржај предмета

Теоријска настава – Од Велике сеобе 1690, Срби у Хабзбуршкој монархији су покушавали да ступе у ближе односе са царистичком Русијом. Сродност по вери била је важн тачка ослонаца ових веза. Од почетка XVIII века до развојечења Потиско-поморишке војне границе теко је процес прве фазе исељавања, да би се интензивирао акцијом граничарских официра и руске државе. Овај процес био је важан за односе две Царевине и стога га ваља посматрати у ширем контексту српске и европске историје

Практична настава, вежбе – Читање извора, презентације студената, посете библиотечким и архивским установама у Новом Саду и Сремским Карловцима.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе)

1. Мита Костић, *Нова Србија и Славеносрбија*, Нови Сад 2001.
2. *Сеоба Срба у Руско царство половином 18. Века*, Зборник радова, Нови Сад 2005.
3. Симеон Пишчевић, *Живот генералмајора и кавалјера Симеона сина Стефана Пишчевића*, Нови Сад 1998.
4. *Историја српског народа*, IV-1, Београд 1994.

Борба Срба за аутономију и независну државу до 1918

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов: -

Циљ предмета: Упознавање студената са правном и политичком историјом Србије 1804-1918 и шире Срба у Босни и Херцеговини, Старој Србији, кроз политичку историју и историју многобројних устанака и буна против турске власти у XIX веку.

Исход предмета: Овладавање знањима из српске историје кроз познавање државних институција.

Садржај предмета

Теоријска настава – Предвиђено је детаљно изучавање најзначајнијих догађаја и личности овог кључног процеса српске историје у XIX веку. Владари, династички сукоби, акција Србије у Босни и Херцеговини, рад на ослобођењу Старе Србије и ослободилачки ратови 1912-1918, су важан део предмета. Оквир су решавање српског питања кроз призму односа великих сила Аустро Угарске и Русије. Посебан значај даје се на изучавању династија Обреновић, Карађорђевић и Петровић.

Практична настава, вежбе – Читање извора, презентације студената, посете библиотечким и архивским установама у Новом Саду и Београду.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе)

1. Слободан Јовановић, *Влада Милана Обреновића*, 1-2, Београд 1990.
2. Слободан Јовановић, *Влада Александра Обреновића*, 1-2, Београд 1990.
3. Владимир Ћоровић, *Односи Србије и Аустроугарске у XX веку*, Београд 1992.
4. Димитрије Ђорђевић, *Царински рат*, Београд 1962.
5. Милорад Екмечић, *Ратни циљеви Србије 1914*, Београд 1990.
6. Милорад Екмечић, *Дуго кретање од клања до орања, историја српског народа у новом веку 1492-1992*, Београд 2011.
7. Томислав Краљачић, *Калајев режим у Босни*, Сарајево 1987.

СРПСКА ВОЈВОДИНА У ХАБЗБУРШКОЈ МОНАРХИЈИ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов: -

Циљ предмета: Упознавање студената са главним токовима српске политичке историје на територији Аустро Угарске и Кнежевине, кроз кључну идеју државности Срба Српску војводину. Циљ је сагледавање формирања ове државне идеје од Сабора до политичких странака као носилаца политичке мисли до 1918, и политичка борба Срба за остварење парламентарних и основних демократских права, кроз Српску Војводину у Аустро Угарској монархији 1867-1918.

Исход предмета: Овладавање знањима из српске историје у Хабзбуршкој монархији и посебно упознавање идеја које су водиле ка јединственој националној и културној политици Срба кроз отеловљење Српске Војводине.

Садржај предмета

Теоријска настава – Од Велике сеобе 1690, Срби у Хабзбуршкој монархији су покушавали да се територијално и политички организују. Од Сабора у Баји 1694 до 1918, трајала је борба да се издејствује посебна територија са посебним статусом за Србе. Темишварски сабор и догађаји у револуцији 1848-1849, важан су део ове борбе. Она је настављена политичким и демократским средствима од 1861, и склапања Нагодбе 1867. Идеја о Српској Војводини остала је свје до 1918 један од важних елемената српске политике у Аустро Угарској.

Практична настава, вежбе – Читање извора, презентације студената, посете библиотечким и архивским установама у Новом Саду и Београду.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе)

1. Дејан Микавица, *Српска Војводина у Хабзбуршкој монархији 1690-1920*, Нови Сад 2004
2. Светозар Милетић *Изабрани списи*, I, (приредили Ч. Попов и Д. Микавица), Београд 1999.
3. Светозар Милетић *Изабрани списи*, II-1, (приредили Ч. Попов и Д. Микавица), Београд 1999.
4. Светозар Милетић *Изабрани списи*, II-2, (приредили Ч. Попов и Д. Микавица), Београд 2001.
5. Светозар Милетић *Изабрани списи*, II-3, (приредили Ч. Попов и Д. Микавица), Београд 2002.
6. Светозар Милетић *Изабрани списи*, III, (приредили Ч. Попов и Д. Микавица), Београд 2002.
7. Јаша Томић, *Изабрани списи*, 1-6, Нови Сад 2006.

ЕКОНОМСКА ИСТОРИЈА ЈУГОСЛАВИЈЕ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов: -

Циљ предмета: стицање нових и продубљивање знања стечених на основним студијама о специфичним проблемима, појавама, догађајима и процесима из области економске историје југословенске државе и друштва; стицање нових и продубљивање знања стечених на основним студијама о историјским изворима и научној литератури за проучавање проблема из области економске историје југословенске државе и друштва; развијање критичког мишљења и способности примене мултиперспективног приступа у самосталном проучавању тема из области економске историје југословенске државе и друштва.

Исход предмета: знања из области економске историје југословенске државе и друштва (обележја развоја пољопривреде, индустрије, занатства, трговине, банкарства и релација између појединих привредних грана; промена у области својинских односа, демографских и привредних импликација аграрних реформи и колонизација, индустријализације, урбанизације, итд.); знања о савременој (домаћој и иностраној) историографији о економском аспекту историје југословенске државе и друштва (о историјском контексту, методолошким претпоставкама, примени разноврсних методолошких приступа, проблемима проучавања економског аспекта историје југословенске државе и друштва); знања о могућностима и методолошким претпоставкама проучавања појава, догађаја и процеса из области економске историје југословенске државе; способност за самостално истраживање појава, догађаја и процеса из области економске историје југословенске државе и друштва, компетентно и креативно саопштавање резултата истраживања.

Садржај предмета

Теоријска настава – излагања о следећим темама: привредни потенцијали Краљевине СХС; својински односи у области аграра и карактеристике аграрне реформе и колонизације; развој индустрије, трговине, занатства и банкарства у Краљевини СХС; импликације светске економске кризе у Краљевини Југославији током прве половине тридесетих година; привредна политика владе Милана Стојадиновића; економска експлоатација окупационих власти и друштвено-економске промене условљене револуцијом за време Другог светског рата на подручју југословенске државе; својински односи и привредна политика у Југославији после Другог светског рата (државни својински монопол, обнова и изградња, државна интервенција у пољопривреди, откуп и репресивне мере према сељаштву, колективизација, планска привреда, карактер индустријализације), економске импликације сукоба са СССР-ом, децентрализација политичког и економског система почетком педесетих година, привредне импликације увођења самоуправног система, привредна реформа средином шездесетих година; противречности економског система и привредна криза итд.

Практична настава, вежбе – радионице о одабраним историографским делима из области економске историје југословенске државе.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе)

1. Б. Петрановић, *Историја Југославије*, I-III Београд 1988
2. Н. Гаћеша, *Аграрна реформа и колонизација у Банату*, Нови Сад 1972
3. Н. Гаћеша, *Аграрна реформа и колонизација у Срему*, Нови Сад 1975
4. Н. Гаћеша, *Аграрна реформа и колонизација у Бачкој 1918-1941*, Нови Сад 1968
5. Н. Гаћеша, *Аграрна реформа и колонизација у Југославији 1945-1948*, Нови Сад 1984
6. Н. Гаћеша, *Радови из аграрне историје и демографије*, Нови Сад 1995
7. С. Ђуровић, *Државна интервенција у индустрији Југославије 1918-1941*, Београд 1986

Биографска истраживања историје Срба у XX веку

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов: -

Циљ предмета: Стицање знања о методолошким концепцијама, проблемима и резултатима биографских истраживања историје Срба у XX веку; указивање на значај биографских истраживања, али и на ограничења са којима се историчари који проучавају историју Срба у XX веку суочавају спроводећи биографска истраживања; стицање способности критичког мишљења и примене савремених методолошких приступа у самосталном биографском истраживању.

Исход предмета: Свест о значају биографских истраживања за проучавање историје Срба у XX веку; сазнања о методолошким концепцијама, проблемима и резултатима биографских истраживања историје Срба у XX веку; способност да се самостално, уз примену савремених методолошких приступа, спроведе биографско истраживање.

Садржај предмета

Теоријска настава – излагања о концептима и теоријама биографских истраживања (истраживање биографија припадника националне, политичке, интелектуалне елите, „значајних“ или „контровверзних“ историјских личности, истраживање биографија „обичних људи“ и др.); о главним токовима, методолошким проблемима и најзначајнијим резултатима биографских истраживања у српској историографији XX века (научним студијама и монографијама, енциклопедијским и лексикографским пројектима).

Практична настава, вежбе – Радионице о одабраним научним делима о историјским особеностима друштва и културе у југословенској држави између два светска рата.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе)

1. Ђ. Станковић, *Социјална историја и личност*, Искушења југословенске историографије, Београд 1988, 52-69.
2. В. Дедијер, *Нови прилози за биографију Јосипа Броза Тита*, 1-3, Загреб-Ријека 1984.
3. В. Дедијер, *Велики бунтовник Милован Ђилас. Прилози за биографију*, Београд 1991.
4. Д. Ј. Живојиновић, *Петар I Карађорђевић*, I–III, Београд, 1988–1994.
5. Џ. Ридли, *Тито*, Београд 1998.
6. Н. Јовановић, *Живот за слободу без страха. Студија о животу и делу др Драгољуба Јовановића*, Београд 2000.
7. Б. Глигоријевић, *Александар Карађорђевић*, I–III, Београд 2002.
8. Н. А. Поповић, *Слободан Јовановић и југословенска држава*, Београд 2003.
9. Ђ. Станковић, *Никола Пашић. Прилози за биографију*, Београд 2006.
10. Р. Радић, *Живот у временима: Гаврило Дожич 1881–1950*, Београд 2006.

Војвођански простор у XX веку

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов: -

Циљ предмета: Упознавање са специфичностима прошлости војвођанског простора (Баната, Бачке, Барање и Срема) у „кратком“ XX веку – од 1918. до 1991. године. Савладавање знања о променама етничке, социјалне, културне и економске структуре на територији данашње АП Војводине у време постојања југословенске државе.

Исход предмета: Стицање и продубљивање знања из регионалне, локалне, завичајне односно урбане историје војвођанског простора, са посебним акцентом на међунационалне односе, односно генезу аутономистичких идеја и њиховог остварења током Другог светског рата, те еволуцију аутономних права после њега.

Садржај предмета

Теоријска настава – Излагање основа политичких, привредних и менталитетских специфичности војвођанског простора у прве две деценије након уласка у састав српске, односно југословенске државе. Приказивање окупационих система на простору Војводине у току Другог светског рата, појаву отпора и репресалија над цивилним становништвом. Анализа процеса изградње и учвршћивања АП Војводине у социјалистичкој Југославији.

Практична настава, вежбе – Истраживачки рад студената на широком дијапазону документације која се чува у Архиву Војводине у Новом Саду, као и у низу архивских, музејских и библиотечких уставнова широм покрајине. Приказивање резултата у форми писаних радова и полемичка расправа о најинтересантнијим темама.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе)

1. Александар Касаш, *Мађари у Војводини 1941 – 1946*, Нови Сад 1996.
2. Драго Његован, Драго, *Присаједињење Војводине Србији*, Нови Сад 2004.
3. Биљана Шимуновић-Бешлин, *Просветна политика у Дунавској бановини 1929-1941*, Нови Сад 2007.

МЕТОДИЧКА ПРАКСА

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов: -

Циљ предмета: Стицање теоријских и практичних знања која оспособљавају студента да самостално изводи наставу.

Исход предмета: Оспособљеност студента да самостално планира, израђује микро планове, писмене приреме и изводи наставу по методичким захтевима; да изврши евалуацију наставе коју сам изводи или евалуацију наставе коју изводи као члан групе у коју је распоређен.

Садржај предмета

Теоријска настава – Увођење студента у сферу практичног деловања у систему образовања кроз његово стручно опредељење. Систематски се анализују теоријске основе наставе историје и њена друштвена функција како би се свеобухватније посматрао наставни процес. Студент делимично учествује у обради појединих наставних јединица, индивидуалном извођењу часова свих типова, анализи посматраних и одржаних часова и разматрању значајних питања из методике наставе историје. Обучава се за менторски рад, систематски упознаје школу и рад у њој, као рад наставника у школи и ван ње; увођење у поступак дефинисања образовних стандарда у настави историје.

Практична настава, вежбе – Савладавање литературе и извора који су потребни за успешно припремање и извођење наставе историје; примена истраживачког метода са посебним освртом на израду писаних радова; анализа уџбеника и израда дидактичког материјала. Хоспитовање у основним и средњим школама се изводи по плану посматрања и анализе (8 часова), самосталног извођења наставе (4 часа) и завршног испитног часа.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе)

1. Милан Д. Лазић, *Методички приручник из историје*, Београд 2008.
2. Robert Stradling, *Nastava evropske istorije dvadesetog veka*, Beograd 2003.
3. *Образовни стандарди за крај обавезног образовања за наставни предмет ИСТОРИЈА*, Београд 2010.
4. Иван Ивић, Ана Пешикан, Слободанка Антић, *Водич за добар уџбеник. Општи стандарди квалитета уџбеника*, Нови Сад 2008.
5. Ненад Хавелка, *Ученик и наставник у образовном процесу*, Београд 2000.

НОВИ МЕДИЈИ У НАСТАВИ ИСТОРИЈЕ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов: -

Циљ предмета: Стицање знања која оспособљавају студента да организује и изводи наставу уз коришћење нових медија и прилагоди их специфичностима наставе историје у основним и средњим школама.

Исход предмета: Способност да се ефикасно користе нови медији у организовању и извођењу наставе историје. Самостално обликовање и израда дигиталног дидактичког материјала.

Садржај предмета

Теоријска настава – Нови медији, информационо-комуникационе технике, класификација медија (према техничким критеријумима, њиховој улози, степену јавности, према структури и броју медијских елемената). Употреба медијских средстава у настави: бела табла и маркери у боји, графоскоп, рачунар, ЛЦД пројектор, интернет, едукативни софтвер; аудио-визуелни медији и правилно коришћење у настави; мултимедија на интернету, офлајн и онлајн учење, мултимедија Networking, учење на даљину, видео-конференције у настави историје; courseware tool-алати за е-образовање, систем медијетеке у школама.

Практична настава, вежбе – Анализа и примена могућности нових медијских средстава, које користи наставник у свим фазама рада уз инкорпорирање средства која може да користи ученик. Реализација је предвиђена кроз самосталан рад (анализа, преводи одабраних текстова, семинарски рад, презентације), тимски рад (радионице) уз коришћење мултимедије.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе)

1. Жак Гоне, *Образовање и медији*, Београд 1998.
2. Слободан Мандић, *Компјутеризација и историографија 1995-2005*, Београд 2008.
3. Ђорђе Надрљански, *Образовни софтвер хипермедијални системи*, Нови Сад 2000.
4. Џејмс Потер, *Медијска писменост*, Београд 2011.
5. *Савремене информатичке и образовне технологије и нови медији у образовању*, Зборник радова, Сомбор 2004.

Студијски истраживачки рад (СИР)

Статус предмета:

Број ЕСПБ: **10**

Услов:

Циљ предмета

- способност за активну примену знања и вештина неопходних за утврђивање предмета истраживања, планирање истраживања, припремање радне библиографије, прикупљање и анализирање историјских извора и литературе, израду нацрта структуре рада и саопштавање резултата истраживања.

Исход предмета

- оспособљеност студента за планирање и реализацију истраживања и писање мастер рада.

Садржај предмета

- Дефинисање теме, односно предмета истраживања и у складу с тим избор одговарајућих метода и техника истраживања, утврђивање теоријског оквира истраживања.
- Састављање радне библиографије и израда плана истраживања.
- Прикупљање и анализирање релевантне грађе и литературе.
- Дефинисање структуре рада (увод, главе, поглавља, закључак, библиографија итд.).
- Критичко промишљање ексецерпираних грађа и релевантне литературе.
- Писање прве верзије мастер рада.

Литература

Доступне релевантне референце.

Релевантне интернет адресе.

Број ЕСПБ: 20

Услов: -

Циљеви завршног рада:

- знања и разумевање области студирања, које допуњују знање стечено на основним академским студијама;
- способност за примену знања у решавању проблема, као и примерених теоријских и емпиријских приступа истраживањима;
- оспособљеност за критичко мишљење и расуђивање на основу доступних информација;
- способност израде сложене текстуалне целине у којој су на јасан и недвосмислен начин, у академској форми, изложени резултати самосталног истраживања и која садржи одговарајуће елементе (увод, разрада, закључак, прилози, библиографија итд.);
- способност за наставак студија у складу са личним афинитетима.

Очекивани исходи:

- потврђивање знања и разумевања области студирања, које допуњује знање стечено на основним академским студијама;
- потврђивање способности за примену знања у решавању проблема, као и примерених теоријских и емпиријских приступа истраживањима;
- потврђивање оспособљености за критичко мишљење и расуђивање на основу доступних информација;
- потврђивање способности израде сложене текстуалне целине у којој су на јасан и недвосмислен начин, у академској форми, изложени резултати самосталног истраживања и која садржи одговарајуће елементе (увод, разрада, закључак, прилози, библиографија итд.);
- потврђивање способности за наставак студија у складу са личним афинитетима.

Општи садржаји:

Завршни – мастер – рад представља сложену текстуалну целину у којој су на јасан и недвосмислен начин и у академској форми изложени резултати самосталног истраживања студента.

Увод, Теоријска оријентација истраживања (парадигма истраживања, теоријски приступи проблему истраживања), Методолошка оријентација истраживања (квалитативни нацрт или емпиријски нацрт),

Излагање резултата истраживања, Интерпретација резултата истраживања, Закључак,

Преглед литературе, евентуално Прилози, Регистри итд.

Мастер рад се јавно брани пред компетентном комисијом.

Методе извођења:

Оцена (максимални број поена 100)